Information om Finansiella tjänster - MiFID

2026-01-01

Information om Sparbanken Syd

Om Banken
Sparbanken Syd
Box 252
271 25 Ystad
Org. nr. 548000-7425
Telefonnummer: 0411-82 20 00
E-postadress: info@sparbankensyd.se
Hemsida: www.sparbankensyd.se

Språk och kommunikationsmetoder
Kommunikation mellan kund och banken sker på svenska. Dokumentation och information upprättad av banken är på svenska.
Kundens kommunikation med banken skall ske via brev, telefon, e-post, fax, meddelande i Internetbanken eller genom besök på någon av bankens respektive kontor.
Order om handel med finansiella instrument och andra värdepapper skall lämnas till banken via telefon, meddelande i Internetbanken eller via besök på någon av bankens respektive kontor.

Bankens värdepapperstillstånd
Banken har tillstånd att bedriva bankrörelse och finansiell verksamhet enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt tillstånd att bedriva pensionssparrörelse. Därutöver har banken tillstånd att bedriva värdepappersrörelse i form av:
• mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument,
• utförande av order avseende finansiella instrument på kunders uppdrag,
• handel med finansiella instrument för egen räkning,
• investeringsrådgivning till kund avseende finansiella instrument,
• garantigivning avseende finansiella instrument och placering av finansiella instrument med ett fast åtagande, och
• placering av finansiella instrument utan fast åtagande.

Myndighetstillsyn
Banken står under tillsyn av den svenska Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, telefonnummer: 08-408 980 00, www.fi.se

Bankens tjänster och produkter samt rapportering
Information om bankens tjänster och produkter finns på bankens hemsida.

Banken lämnar redovisning av utförda tjänster till kund genom – i förekommande fall - avräkningsnota och/eller på så sätt som framgår av vid var tid gällande allmänna villkor för de tjänster som banken tillhandahåller.

Information om bankens priser och avgifter
Information kan erhållas på respektive bankkontor. Förutom tjänstens pris kan det tillkomma ytterligare skatter, avgifter och kostnader som inte påförs eller betalas av banken.

Bankens innehav av finansiella instrument och medel för kunds räkning
Banken upprättar sådan registrering och redovisning för medel och finansiella instrument som är nödvändig för att omgående, och vid var tid, kunna skilja tillgångar som banken innehar för en kunds räkning från dels andra kunders tillgångar, dels bankens egna tillgångar. Banken för löpande registrering och redovisning över alla medel och finansiella instrument som banken innehar för kunds räkning.

Klagomål och ersättningsanspråk
Klagomål och ersättningsanspråk skall i första hand framställas till respektive bankkontor, men kan även framställas direkt till bankens klagomålsansvarige genom brev eller e-post. Beslut i klagomålsärenden fattas av bankens klagomålsansvarig. Därutöver kan kund få information om gällande regler etc. från konsumenternas Bank- och finansbyrå.

Om kund vill få bankens beslut i ett klagomålsärende prövat kan kund vända sig till Allmänna reklamationsnämnden eller till allmän domstol.

Insättningsgaranti och Investerarskydd
Enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti har kund, om denne i händelse av bankens konkurs inte skulle få ut sina likvida medel innestående på konto hos banken, rätt till särskild ersättning med sammanlagt med högst 1 150 000 kronor. Utöver detta belopp kan kunden få ersättning för medel som hänför sig till vissa särskilt angivna händelser, t.ex. försäljning av privatbostad, upphörande av anställning, arv, försäkringsersättning, med högst 5 miljoner kronor. Riksgälden ska göra ersättningen tillgänglig för kunden inom sju arbetsdagar från den dag banken försattes i konkurs eller Finansinspektionen beslutade att garantin ska träda in.

Enligt lagen (1999:158) om investerarskydd har kunden, om denne i händelse av bankens konkurs inte skulle få ut sina finansiella instrument hos banken, rätt till särskild ersättning med sammanlagt högst 250 000 kr. Nämnda ersättning kan även innefatta medel som banken tagit emot med redovisningsskyldighet. Kund som vill ha ersättning skall senast ett år från dagen för konkursbeslutet framställa krav till Riksgälden, som efter provning betalar ut ersättning.

Behandling av personuppgifter
Banken, och bankens dotter-/intressebolag och samarbetspartners kommer att behandla kunds personuppgifter (såväl av kund själv lämnade uppgifter som sådana uppgifter som kan komma att inhämtas från annat håll) i den utsträckning det krävs för fullgörande av bankens rättsliga skyldigheter, avtal som kund träffat med banken och därtill hörande allmänna villkor.

Banken, och bankens dotter-/intressebolag och samarbetspartners kan även komma att behandla kunds personuppgifter för information till kund om regel/villkorsändringar, värdepapper, produkter och tjänster m m med anknytning till aktuella avtal och allmänna villkor.

Behandling av kunds personuppgifter kan även komma att ske hos banken, bankens dotter-/intressebolag och samarbetspartners för ändamål som avser direkt marknadsföring, marknadsanalyser och statistik. Banken är personuppgiftsansvarig för all den behandling av personuppgifter som sker inom ramen för bankens verksamhet.

Kund har rätt att en gång om året få veta vad som registrerats om kunden samt att få rättelse gjord av eventuellt felaktig uppgift. Kund skall i sådana fall vända sig till banken.
Banken kan komma att spela in telefonsamtal i samband med att kund lämnar Banken uppdrag om handel, eller instruktioner, avseende finansiella instrument.

Risker med finansiella instrument
Placeringar i finansiella instrument innebär alltid ett risktagande. Av kund investerade pengar kan såväl öka som minska i värde och det finns ingen garanti för att kunden skall få tillbaka investerat kapital. Mer information om risker med olika finansiella instrument finns tillgängligt på bankens hemsida och kan även erhållas på respektive bankkontor.

Bankens riktlinjer för orderutförande
Banken tillämpar särskilda riktlinjer för utförande och/eller vidarebefordrande av kundorder för att uppnå bästa möjliga resultat (benämnda Sparbanken Syds Riktlinjer för utförande av order). Dessa riktlinjer kan förändras över tiden och banken följer de riktlinjer som vid var tid är aktuella. Riktlinjerna finns på bankens hemsida och på respektive bankkontor.

Execution-only
Vid utförande och/eller vidarebefordran av order på kundens initiativ (s.k. execution-only tjänster) avseende sådana okomplicerade instrument som anges i 8 kap 25 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden kommer banken regelmässigt inte att bedöma om den aktuella produkten.

Information kring kundkategorisering

Enligt lagen om värdepappersmarknaden ska alla kunder som handlar med finansiella instrument eller nyttjar bankens investeringstjänster delas in i tre olika kundkategorier. Syftet med detta är att anpassa kundskyddet efter den enskilde kundens förutsättningar. De tre olika kundkategorierna är följande:

• Icke-professionell kund
• Professionell kund
• Jämbördig motpart

Icke-professionell kund
Som kund i denna grupp omfattas man av den högsta skyddsnivån enligt lagen om värdepappersmarknaden. Detta innebär bland annat att banken kommer att lämna information om finansiella instrument och riskerna med dessa samt kostnader och andra avgifter för handel i dessa.

När banken tillhandahåller investeringsrådgivning eller portföljförvaltning kommer banken att bedöma om en tjänst eller ett instrument är lämpligt för kunden innan banken tillhandahåller tjänsten eller rekommenderar instrumentet. Bedömning görs mot bakgrund av kundens investeringsmål, finansiella ställning och kunskap och erfarenhet om tjänsten eller instrumentet.

Vid andra typer av tjänster än investeringsrådgivning och portföljförvaltning kommer banken att bedöma om tjänsten eller transaktionen är passande för kunden mot bakgrund av kundens kunskaper och erfarenheter.
Om tjänsten avser utförande eller vidarebefordran av order på kundens initiativ avseende okomplicerade finansiella instrument, till exempel marknadsnoterade aktier, tillhandahåller dock banken tjänsten utan att göra en bedömning om tjänsten är passande för kunden.

Om de uppgifter kunden lämnat om sina ekonomiska förhållanden - och i förekommande fall personliga förhållanden - har ändrats eller ändras är det viktigt att kunden kontaktar banken.

En icke-professionell kund kan under vissa omständigheter flyttas till gruppen professionella kunder antingen generellt eller för viss eller vissa grupper av finansiella instrument eller tjänster. För en sådan inplacering gäller dock speciella förutsättningar. Det är banken som avgör om kategoriseringen av en kund skall ändras.

Närmare upplysningar lämnas av respektive bankkontor. En inplacering i gruppen professionella kunder gör att kundens skyddsnivå minskar.

Professionell kund
Professionella kunder förväntas normalt ha sådana kunskaper att de själv kan avgöra vilken information de behöver för att kunna fatta ett investeringsbeslut.
Detta innebär att den professionella kunden måste begära den information han anser sig behöva.

Vid investeringsrådgivning görs normalt inte någon bedömning av kundens erfarenhet och kunskaper och inte heller av kundens finansiella ställning. Vid portföljförvaltning sker ingen bedömning av erfarenhet och kunskaper. Vid andra typer av tjänster kommer banken inte att bedöma om tjänsten eller transaktionen är passande för kunden mot bakgrund av kundens kunskaper och erfarenheter.

Professionella kunder kan på begäran och efter medgivande av banken flyttas till gruppen icke-professionella kunder och därmed höja skyddsnivån. Professionella kunder kan också på begäran och efter medgivande av banken flyttas till gruppen jämbördiga motparter och därmed sänka skyddsnivån. Närmare upplysningar härom lämnas av respektive bankkontor.

Jämbördig motpart
Jämbördiga motparter åtnjuter minst skydd.
Vid portföljförvaltning och investeringsrådgivning kommer dock en bedömning att ske om tjänsten är lämplig för kunden mot bakgrund av kundens syfte med investeringen.

Jämbördig motpart kan på begäran och efter medgivande av banken flyttas till gruppen professionella kunder eller till gruppen icke-professionella kunder och därmed höja skyddsnivån.

Närmare upplysningar härom lämnas av respektive bankkontor.

Er kundkategorisering
Banken har valt att kategorisera er – såväl som våra övriga kunder - som icke-professionell kund för att på så sätt tillförsäkra er högsta möjliga skyddsnivå enligt det nya regelverket.
Om ni har önskemål om att tillhöra en annan kundgrupp är det viktigt att ni kontaktar banken och meddelar detta.

Sammanfattande information om hantering av intressekonflikter i sparbanken syds värdepappersrörelse

Från den 1 november 2007, har du som kund rätt att få information om de riktlinjer för intressekonflikter som banken har.

Med intressekonflikter menas att banken och du kan ha olika intressen av utfallet av ett uppdrag som banken utför för din räkning. Intressekonflikter kan också uppkomma mellan dig och en annan kund när banken ska ta tillvara bådas intressen.

Att olika parter har skilda intressen är vanligt i affärslivet. Som exempel kan nämnas de olika intressen som finns mellan köpare och säljare, mellan producent och konsument eller mellan företag och deras anställda. Men intressekonflikter kan bli ett problem när någon har flera olika intressen att tillvarata samtidigt och intressekonflikten då inte hanteras på ett lämpligt sätt.

Ditt förtroende för Sparbanken Syd är av största betydelse för oss. För att du ska känna trygghet, och veta att banken hanterar eventuella intressekonflikter på ett sådant sätt att dina intressen tas tillvara beskriver vi nedan hur vi arbetar med dessa frågor.

Interna regler och kontroll av efterlevnad
Sparbanken vidtar alla rimliga åtgärder för att identifiera och hantera intressekonflikter som uppkommer i verksamheten. Viktiga delar för hanteringen av intressekonflikter är bl.a. att

• Vi har en organisatorisk skillnad mellan olika funktioner och enheter.
• Vi är tydliga och öppna i beskrivningen av de olika funktionerna och enheterna.
• Vi säkerställer och bevarar den interna sekretessen mellan olika funktioner och enheter.
• Vi motverkar att jävsförhållanden uppkommer i verksamheten.
• Vi har en oberoende kontroll för hur regler efterlevs.

Vi har även en rad interna instruktioner som anger hur intressekonflikter ska hanteras så att kundernas intressen uppmärksammas. Exempel på sådana instruktioner är bankens regler

• Om hanteringen av anställdas egna värdepappersaffärer.
• Hur rådgivning kring finansiella instrument ska gå till.
• Hur banken ska uppträda på värdepappers- och valutamarknaden.
• Vilka åtgärder banken ska vidta vid utförande av en order om köp eller försäljning av värdepapper för att uppnå bästa möjliga resultat i fråga om pris, kostnad, snabbhet m.m.

Utbildningsinsatser och rutiner
På banken utbildas berörd personal kontinuerligt och fortlöpande i frågor som rör intressekonflikter och etiskt förhållningssätt. Vi har även särskilda rutiner för att följa upp att externa och interna regelverk följs.

Ytterligare information
Om våra åtgärder inte räcker till för att förhindra att dina intressen kan komma att påverkas negativt får du information om intressekonflikten innan vi åtar oss att genomföra det uppdrag du lämnat till banken.
Vill du ha ytterligare information om intressekonflikter kan du vända dig till ditt bankkontor.

Sparbanken Syds Riktlinjer för utförande av order

Allmän information

Syftet med riktlinjerna
För att uppnå bästa möjliga resultat när banken utför eller vidarebefordrar kunders order kommer banken att följa dessa riktlinjer. Riktlinjerna är utformade i enlighet med Direktivet om marknader för finansiella instrument 2014/65/EU (”MiFID II”). Riktlinjerna finns även på vår hemsida: www.sparbankensyd.se. En kund i banken anses ha godtagit dessa riktlinjer när den efter att ha mottagit riktlinjerna skickar en order till banken för utförande.

Vad innebär bästa utförande av order?
Bästa utförande av order är kravet att vidta alla åtgärder som behövs för att uppnå bästa möjliga resultat vid utförande av kundorder eller vid vidarebefordran av order. För att göra detta ska värdepappersinstitut ta hänsyn till en rad olika faktorer och bestämma deras relativa betydelse baserat på typen av kund, typen av finansiellt instrument och den marknad där ordern ska utföras. Bortsett från kraven på bästa utförande av order, som förklaras i dessa riktlinjer, har banken även en övergripande plikt att agera ärligt, rättvist och professionellt i enlighet med våra kunders intressen. Banken förbehåller sig alltid rätten att inte utföra en order om ordern inte är förenlig med gällande lagstiftning, föreskrifter, tillämpliga marknadsregler, god sed på värdepappersmarknaden eller om banken av annan anledning anser att det föreligger särskilda skäl.

Omfattning av riktlinjer för orderutförande

Investeringstjänster
Kravet på bästa utförande av order gäller följande investeringstjänster.

Utförande av order på kunders uppdrag
Att tillhandahålla investeringstjänsten ”utförande av order för kunds räkning” innebär att värdepappersinstitutet agerar för att ingå avtal om att köpa eller sälja finansiella instrument på uppdrag av kunder. Det finns normalt ingen mellanhand mellan värdepappersinstitutet som handlar på uppdrag av kund och handelsplatsen. Utförande av kundorder inkluderar också ingående av avtal om försäljning av finansiella instrument, utgivna av ett värdepappersinstitut eller kreditinstitut, vid tidpunkten för utfärdandet.

Mottagande och vidarebefordran av order
Att tillhandahålla investeringstjänsten mottagande och vidarebefordran av order innebär att ett värdepappersinstitut mottar en kundorder och vidarebefordrar den till ett annat företag för utförande. Detta kan till exempel vara fallet när värdepappersinstitutet inte är medlem på handelsplatsen där de finansiella instrument som kunden vill köpa eller sälja är upptagna till handel. Observera att när termen ”utförande av order” används i dessa riktlinjer omfattas även mottagande och vidarebefordran av kundorder, om inte annat anges.

Portföljförvaltning
Investeringstjänsten ”portföljförvaltning” innebär diskretionär förvaltning av kunds innehav i finansiella instrument i enlighet med mandat som ges av kunden. De order som följer av portföljförvaltarens beslut att handla kan antingen placeras hos ett annat värdepappersinstitut för verkställande eller utföras av värdepappersinstitutet självt.

Kunder
Dessa riktlinjer gäller för både icke-professionella och professionella kunder. Kunder i banken har fått information om kundkategori. Skyldigheten till bästa utförande av order omfattar inte jämbördiga motparter. Följaktligen gäller inte dessa riktlinjer för jämbördiga motparter, om inte Sparbanken har avtalat om att tillämpa dessa riktlinjer om bästa utförande av order.

Produktområde
Kraven rörande bästa utförande av order gäller vid genomförande av kundorder i finansiella instrument, enligt definitionen i MiFID II. Detta inkluderar värdepapper, såsom aktier, obligationer, andelar i fonder och strukturerade produkter; såväl som derivatkontrakt, såsom optioner, terminer och swappar, oavsett om de är noterade eller inte, samt utsläppsrätter.
OTC-produkter är finansiella instrument som inte är upptagna till handel eller inte handlas på en handelsplats. MiFID II kräver att företag som utför order eller fattar beslut om att handla med OTC-produkter ska kontrollera om det pris som kunden erbjuds är rimligt. Detta ska göras genom att samla in marknadsdata och använda den i uppskattningen av priset och, om möjligt, genom att jämföra priset med liknande produkter.

Tillämpning av bästa utförande av order
När banken utför kundorder kan banken agera i olika kapaciteter. Ofta skiljer man mellan att agera som agent eller att handla mot eget lager. Banken utför inga order mot eget lager utan samtliga order vidarebefordras till SEB.

Handel som agent eller annan liknande handel
När banken agerar som agent handlar banken i eget namn för kunders räkning (i kommission). Detta är fallet när banken vidarebefordrar kundorder till SEB. Då skickar banken en order till SEB för kunds räkning. Kraven om bästa utförande av order gäller generellt vid handel som agent, men när banken vidarebefordrar order till SEB så är det SEB:s riktlinjer för utförande av order som är tillämpliga. Banken kan ibland gå in som motpart mellan två kunder vid genomförandet av kundorder. Kraven om bästa utförande av order gäller även i dessa fall.

Kontroll av kundens befogade förväntan
För att avgöra om kunder förlitar sig på att banken skyddar deras intressen vid förhandlingar av transaktioner ska banken enligt regelverket ta hänsyn till följande fyra överväganden:
1. Vilken part initierar transaktionen – Om kunden är den initierande parten är det mindre sannolikt att det finns en befogad förväntan att banken ska säkerställa bästa utförande av order;
2. Marknadspraxis – När det är konvention på den relevanta marknaden att köpare frågar om pris från flera värdepappersinstitut föreligger sannolikt ingen befogad förväntan att få bästa order utförande;
3. Den relativa nivån av transparens på marknaden – När prissättningen är transparent och det är sannolikt att kunden har tillgång till sådan information, är det mindre troligt att kunden har en befogad förväntan; och
4. Informationen som lämnats av oss samt andra överenskommelser – När avtal samt andra överenskommelser med kunden (inklusive dessa riktlinjer) inte anger att kunden anses ha en befogad förväntan eller att banken ska säkerställa bästa utförande av order, är det mindre troligt att kunden har en sådan förväntan.
I många fall kommer dessa överväganden att tillgodoses vid handel med icke-professionella kunder, det vill säga icke-professionella kunder har oftast en befogad förväntan att vi säkerställer bästa utförande av order.

Exempel
Under vissa omständigheter kan en kund generellt anses ha en befogad förväntan att banken säkerställer bästa utförande av order. Exempel på dessa är:
• handel där banken ges utrymme för skönsmässig bedömning av hur och när vi ska utföra ordern;
• fall där kunden vill avsluta en komplex strukturerad transaktion och kunden sannolikt inte kan vända sig någon annanstans;

Skyldigheten att tillhandahålla bästa utförande av order gäller i allmänhet inte när kunder:
• vänder sig till flera värdepappersinstitut för att få pris;
• specificerar det pris de önskar och vi tar risk för att utföra transaktionen

Faktorer som banken beaktar vid utförande av order

Relevanta faktorer vid utförande av order

Som ett led i att vidta alla åtgärder som behövs för att uppnå bästa möjliga resultat för kunden, beaktar banken följande faktorer:
• Pris - detta är det pris till vilket transaktionen utförs;
• Kostnader - detta inkluderar implicita kostnader, såsom eventuell påverkan på marknaden, explicita externa kostnader, till exempel marknadsplats- eller clearingavgifter, och explicita interna kostnader som utgör bankens egen ersättning genom courtage eller tillägg på priset;
• Skyndsamhet - den tid som krävs för att utföra transaktionen;
• Sannolikhet för utförande och avveckling - sannolikheten för att vi kommer att kunna utföra ordern;
• Storlek - storleken på ordern som ska utföras för kund och hur detta påverkar priset på transaktionen; och
• Transaktionens art eller annat övervägande av intresse för utförandet av ordern – de särskilda egenskaperna hos en kundtransaktion kan påverka hur ordern utförs och påverkan på marknaden.

Generellt sett är den viktigaste faktorn för kunder det pris till vilket ordern utförs.
I mer illikvida instrument kan dock de viktigaste faktorerna variera. Under sådana omständigheter kommer sannolikheten för utförande att bli allt viktigare.

Icke-professionella kunder – totala betalningen
När banken utför en order på uppdrag av en icke-professionell kund ska det bästa möjliga resultatet bestämmas med hänsyn till den totala betalningen, det vill säga priset på det finansiella instrumentet och

kostnaderna i samband med utförandet Andra faktorer kan ges företräde

framför det omedelbara priset och de omedelbara kostnaderna när de bidrar till att uppnå bästa möjliga resultat med hänsyn till den totala betalningen för den icke-professionella kunden.

Profesionella kunder – relativ betydelse av utförandefaktorer
För professionella kunder prioriterar banken följande enskilda faktorer:
• kundorderns egenskaper;
• egenskaperna hos det finansiella instrumentet;
• egenskaperna hos de handelsplatser som ordern kan utföras på.

Särskilda omständigheter
Det finns omständigheter då banken vill avvika från hur banken generellt prioriterar mellan utförandefaktorerna. Detta kan till exempel vara fallet för stora order eller order i illikvida instrument där andra faktorer som sannolikhet för utförande och marknadspåverkan anses vara viktigare, eller vid kraftiga rörelser i marknaden då banken kan behöva prioritera annorlunda än de allmänna regler som anges i dessa riktlinjer.

Särskilda kundinstruktioner
Om en kund ger banken en särskild instruktion om hur hela eller en del av deras order ska utföras, kommer utförandet att ske i enlighet med sådan instruktion. Den specifika instruktionen från kunden kommer då att ha företräde framför vad som anges i dessa riktlinjer. Varning: En särskild instruktion från kunden innebär att banken avviker från det som anges i dessa riktlinjer för att uppnå bästa möjliga resultat vid utförandet av kundens order. Om kunden har gett en särskild instruktion som endast gäller en del eller en aspekt av en order, har banken fullgjort sina skyldigheter i fråga om bästa utförande med avseende på den delen eller aspekten av ordern. För den del av ordern som inte omfattas av kundens specifika instruktion är banken fortfarande bunden av skyldigheten att vidta alla tillräckliga åtgärder för att uppnå bästa möjliga resultat. Exempel på sådana kundinstruktioner kan vara valet av en specifik handelsplats eller användningen av en specifik algoritm eller utförande av en order över en viss tidsram.

Banken kan vägra att följa en kundinstruktion om den inte överensstämmer med gällande lagstiftning, föreskrifter, tillämpliga marknadsregler, god sed på värdepappersmarknaden eller om banken av annan anledning anser att det föreligger särskilda skäl.

Övervakning och översyn av dessa riktlinjer

Övervakning
För att säkerställa att de avsedda resultaten i dessa riktlinjer uppnås, övervakar banken inte bara den uppnådda kvaliteten på utförandet utan även de arrangemang som används för utförande av order. Banken kommer årligen, för varje klass av instrument, att publicera en sammanfattning av analysen och slutsatserna som dras av vår övervakning av kvaliteten på utförandet under föregående år.

Översyn av och information om väsentliga förändringar
Banken granskar, åtminstone årligen, dessa riktlinjer för utförande av order samt våra arrangemang för utförande av order. Banken kommer att meddela kunder med vilka vi har en fortlöpande kundrelation om väsentliga förändringar i våra arrangemang för utförande av order eller dessa riktlinjer. En väsentlig förändring ska vara en betydande händelse som kan påverka faktorerna för bästa utförande, till exempel kostnad, pris, hastighet, sannolikhet för utförande och avveckling, storlek, art eller andra överväganden av betydelse för utförandet av ordern. Tillägg eller borttagande av utförandeplatser anses i allmänhet inte vara en väsentlig förändring om den inte är en av de viktigaste för utförandet för en viss klass av finansiellt instrument. Icke-väsentliga förändringar kommer endast att publiceras på bankens hemsida.

Störningar i marknaden eller handelssystemen

Vid störningar på marknaden eller i bankens egna system, till exempel på grund av avbrott eller bristande tillgänglighet i tekniska system, kan det enligt vår bedömning vara omöjligt eller olämpligt att utföra order i enlighet med dessa riktlinjer. Banken kommer då att vidta alla rimliga åtgärder för att ordern hanteras på annat sätt som ger bästa möjliga resultat för kunden. Om en utförandeplats makulerar eller ändrar pris på avslut som är utfört på utförandeplatsen ifråga blir kunden bunden av dessa åtgärder, även om banken tidigare bekräftat avslutet och affären blivit genomförd.

Utförandemetoder och val av utförandeplats

Metoder för utförande av kundorder
För att uppnå bästa möjliga resultat för bankens kunder, kan en metod eller en kombination av olika metoder för utförande användas.

Utförande på eller utanför en handelsplats

Utförande på handelsplats
Det är kostsamt att vara medlem på olika handelsplatser och att köpa in och underhålla de system som behövs. Banken har därför valt att inte vara medlem på någon handelsplats, istället utför Sparbanken indirekt order på olika handelsplatser via SEB.

Utförande utanför en handelsplats
Banken kan även utföra order utanför handelsplatserna, så kallad OTC-handel. Dessa transaktioner utförs mot en tredje part.

Orderutförande genom tredjeparter
Banken använder SEB för att utföra kundorder. SEB kan i sin tur överföra ordern till ett annat värdepappersinstitut för utförande. Det är också möjligt för SEB att genomföra transaktionen utanför en handelsplats. När banken utför kundorder genom att överföra dem till SEB kommer banken att se till att SEB ger bästa möjliga utförande. Bankens skäl för att utse SEB som det institut till vilket bankens kundorder vidarebefordras är att banken har ett stort förtroende för SEB när det gäller kompetens och kvalitet, samt vad gäller leverans och affärsstöd och service inom värdepappersområdet. Banken bedömer att samarbetet bidrar till att stärka konkurrensen på värdepappersmarknaden och att det därför är till nytta för bankens kunder. Eftersom SEB utför order för ett mycket stort antal kunder kan priset på värdepapperstjänsterna hållas lågt. Bankens kunder kan samtidigt erbjudas ett heltäckande utbud av tjänster och produkter på värdepappersområdet. För information om priser och avgifter för bankens värdepapparstjänster, se bankens hemsida eller kontakta ditt bankkontor. Banken har bedömt att orderutförande genom SEB ger lägre kostnader för bankens kunder än om order skulle utföras av annan leverantör. Sammantaget har SEB, i jämförelse med andra banker och värdepappersinstitut, bedömts erbjuda bankens kunder det bästa erbjudandet. Banken har i utvärderingen utgått från bästa möjliga resultat avseende främst pris, kostnad, effektivitet samt funktionalitet vid utförandet av order.

SEB är såsom orderutförande institut skyldigt att ha riktlinjer för orderutförande, vilka alltså även tillämpas på order från bankens kunder. Riktlinjerna finns tillgängliga på: https://www.seb.se

Banken följer noga utvecklingen på värdepappersområdet och utvärderar regelbundet och minst årligen sina riktlinjer för orderhantering, samarbetet med SEB samt andra möjliga alternativ för att på bästa sätt tillgodose bankens kunders intressen. I utvärderingen beaktas bland annat kostnaderna för transaktionen, snabbheten i genomförandet, sannolikheten att ordern leder till avslut och kan avvecklas, vilka handelsplatser SEB och andra aktörer erbjuder handel på, samt vilka övriga tjänster SEB och andra aktörer erbjuder bankens kunder.

Olika typer av order

Order
En order är en bindande instruktion från en kund till ett värdepappersinstitut att köpa eller sälja ett finansiellt instrument. Kunden kan ange hur lång tid ordern är giltig. Om en kund lägger en limitorder som inte kan genomföras omedelbart, bestämmer banken om ordern ska skickas till handelsplatsen eller inte.

Förfrågan om pris
En förfrågan om pris är en inbjudan att ge ett erbjudande om att köpa eller sälja ett specifikt finansiellt instrument till ett angivet pris. Tillräcklig information måste lämnas för att mottagaren, om den så väljer, kan tillhandahålla ett erbjudande som svar.

Actionable Indication of Interests (“AIOI”)
En AIOI är ett bindande erbjudande om att handla från en motpart till en annan i ett specifikt finansiellt instrument. En AIOI ska innehålla all nödvändig information för att komma överens om en transaktion, såsom pris, volym och om det är en köp- eller säljorder.

Paketorder
En paketorder är förenklat en order prissatt som en enhet i två eller flera finansiella instrument för att genomföra en pakettransaktion.

Orderhanteringsprocessen
Order kan placeras antingen manuellt eller elektroniskt. Elektroniska order är överföringar av kundinstruktioner om att handla genom internetbanken. Manuella order är kundinstruktioner för handel som vanligtvis härrör från telefonsamtal eller andra meddelanden. Elektroniska order skickas omedelbart för utförande om de inte behöver manuell hantering på grund av orderns art eller storlek. Manuella order och order som behöver manuell hantering kommer att hanteras manuellt av bankens personal.

Banken kommer att utföra kundorder snabbt, effektivt och rättvist. Jämförbara kundorder utförs i den ordning de mottas, förutsatt att detta inte omöjliggörs av orderns art eller rådande marknadsförhållanden eller där annat dikteras av kundens intressen.

Sammanläggning och fördelning vid utförande av order
Banken kan lägga samman en kundorder med andra kundorder om det inte är troligt att sammanläggningen kommer att generellt vara till nackdel för någon kund vars order ska läggas samman. Sammanläggningen kan emellertid vara ofördelaktig i förhållande till en särskild order. En utförd sammanlagd order kommer att fördelas på genomsnittspriset. Om en sammanlagd order endast delvis har utförts kommer fördelningen att stå i proportion till ordernas storlek.

Andelar i företag för kollektiva investeringar som inte tagits upp till handel
Banken kommer att genomföra order avseende andelar i företag för kollektiva investeringar ("fondandelar") som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad eller MTF genom att skicka ordern till det ansvariga fondbolaget (eller motsvarande) för utförande i enlighet med fondbestämmelserna (eller motsvarande). För mer information om prissättning hänvisas till den relevanta fondens fondbolag.

Information om ersättningar

Denna sektion innehåller information om de ersättningar som Bankens samarbetspartner betalar eller ger till Banken och som har samband med de värdepapperstjänster Banken utför åt sina kunder (incitament). Motsvarande information lämnas även om sådan ersättning som Banken betalar eller ger till Bankens samarbetspartner i samband med utförande av värdepapperstjänster.

Fondandelar
Vid förmedling av fondandelar får Banken ersättning av respektive fondbolag. Sådan ersättning utgår med en provision beräknad som en procentandel av förvaltningsavgiften för fonden. I vissa fall utgår även en investeringsavgift beräknad som en procentandel av insatt kapital.

Angiven ersättning till Banken erläggs av respektive fondbolag och innebär ingen ytterligare kostnad för kunden utöver de avgifter som kunden betalar till fondbolaget.

Strukturerade produkter
Vid nyemission av strukturerade produkter får Banken ersättning av samarbetspartner för förmedling av aktuella produkter, såsom t.ex. aktieindex-obligationer. Sådan ersättning utgår med en provision beräknad som en procentandel av förmedlat belopp.

Den ersättning samarbetspartner utger till Banken innebär dock ingen extra kostnad för kunden utöver det pris kunden betalar till Banken för produkten.

Aktier och aktierelaterade instrument
Banken får ersättning vid förmedling av köp eller försäljning av aktier och aktierelaterade instrument. Ersättningen utgår med ett belopp som motsvarar en del av det courtage som anges på kundens avräknings-nota.

Den ersättning banken får/utger till samarbetspartners innebär dock ingen extrakostnad för kunden utöver det pris kunden betalar till Banken för produkten.

Räntebärande och ränterelaterade instrument
Banken får ersättning vid förmedling av köp eller försäljning av räntebärande och ränterelaterade instrument. Ersättningen utgår med ett belopp som motsvarar en del av det courtage som framgår av kundens avräkningsnota.

Den ersättning banken får/utger till samarbetspartners innebär dock ingen extrakostnad för kunden utöver det pris kunden betalar till Banken för produkten.

Förvaltning av premiepensionsmedel
Vid förmedling av premiepensionsförvaltning får Banken ersättning av tjänsteleverantören för förmedlade kunder. Sådan ersättning utgår med en fast procentandel av den av Kunden till tjänsteleverantören erlagda årsavgiften. Av erhållet belopp utger Banken ersättning till det bolag som administrerar valet av fonder inom ramen för tillhandahållna fondportföljer. Sådan ersättning utgår med ett fast årligt belopp per kund.

De i detta stycke angivna ersättningarna innebär ingen ytterligare kostnad för kunden utöver den årsavgift kunden betalar till tjänsteleverantören

Övrigt
Önskar du ytterligare information kan du vända dig till något av bankens kontor.

Ändringar
Banken kommer regelbundet att se över och vid behov genomföra ändringar i dessa riktlinjer. Sådana ändringar kommer att finnas tillgängliga på respektive bankkontor.

Information om risker med finansiella instrument

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:
• att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på kundens egen risk
• att Du som kund själv noga måste sätta Dig in i institutets allmänna villkor för handel med finansiella instrument och övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker
• att vid handel med finansiella instrument det är viktigt att kontrollera avräkningsnota och annan rapportering avseende Dina placeringar samt omgående reklamera fel
• att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument
• att Du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster på Dina placeringar eller andra positioner.

Handel med finansiella instrument
Handel med finansiella instrument, dvs bl.a. aktier i aktiebolag och motsvarande andelsrätter i andra typer av företag, obligationer, depåbevis, fondandelar, penningmarknadsinstrument, finansiella derivatinstrument eller andra sådana värdepapper utom betalningsmedel som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, sker i huvudsak i organiserad form vid en handelsplats.

Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen.
Som kund måste Du normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument.

Handelsplatser
Med handelsplatser avses reglerad marknad, handelsplattform (Multilateral Trading Facility, MTF) och systematisk internhandlare (SI) samt där det sker s.k. OTC-handel hos värdepappersföretagen.
På en reglerad marknad handlas olika typer av finansiella instrument.

När det gäller aktier kan endast aktier i publika bolag noteras och handlas på en reglerad marknad och det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

En handelsplattform (MTF) kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av t.ex. informationsgivning och verksamhetshistoria, på de finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

En systematisk internhandlare är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform.
En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga bud på köp- och/eller säljpriser för likvida aktier som handlas på en reglerad marknad och för vilka den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel.

Handel kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel, mot institutets egna lager eller mot annan av institutets kunder (s.k. OTC-handel).

I Sverige finns i dagsläget två reglerade marknader, OMX Nordiska Börs Stockholm AB (nedan ”Stockholmsbörsen”) och Nordic Growth Market NGM AB (nedan ”NGM”). Härutöver sker organiserad handel på andra handelsplatser, t.ex. First North och Nordic MTF (handelsplattformar) samt på värdepappersföretagens egna listor.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra handelsplatser utgör en andrahandsmarknad för finansiella instrument som ett bolag redan givit ut (emitterat).

Om andrahandsmarknaden fungerar väl, dvs det är lätt att hitta köpare och säljare och det fortlöpande noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet.

Förstahandsmarknaden, eller primärmarknaden, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

Handels-/noteringslistor
När det gäller aktier indelar vanligen handelsplatser aktierna i olika listor, vilka publiceras t.ex. på handelsplatsens hemsida, i dagstidningar och andra media.

Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde (t.ex. Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap) men även hur bolaget uppfyller olika krav på aktiekapitalets storlek, på spridning av aktierna till många ägare, på verksamhetshistoria och på information om ekonomi och verksamhet.
De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar också egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrument handlas etc, t.ex. via institutets hemsida.

Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor. Information om kurser m.m. avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra media.

Risker med finansiella instrument och handel med finansiella instrument

Allmänt om risker
Finansiella instrument ger normalt avkastning i form av utdelning (aktier och fonder) eller ränta (räntebärande instrument).
Härutöver kan priset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella negativa positioner (negativa innehav) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnittet nedan.
Den totala avkastningen är summan av utdelning/ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, dvs som ger vinst, helst så hög som möjligt. Men det finns också en risk att den totala avkastningen blir negativ dvs att det blir en förlust på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är chansen till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust.

Ju längre tiden för innehavet av placeringen är desto större är vinstchansen respektive förlustrisken. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som vinstchans. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk.

Det finns olika sätt att placera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument utan att i stället placera i flera olika finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en spridning av riskerna och inte samla risker som kan utlösas samtidigt.
En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en valutarisk.

Placeringar i finansiella instrument är förknippade med ekonomisk risk, vilket närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för risken och måste därför själv hos anlitat värdepappersföretag - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud - skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och riskerna förknippade därmed.

Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått individuell rådgivning vid placeringstillfället.

Kunden bör i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgäder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att avveckla placeringar som utvecklas negativt eller att ställa ytterligare säkerhet vid placeringar som finansierats med lån och där säkerhetsvärdet minskat.

Det är också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

Olika typer av riskbegrepp m.m.
I samband med den riskbedömning som bör ske då Du som kund gör en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer att beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller viss del därav där Du som kund har Din placering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos exempelvis en emittent eller en motpart.

Prisvolatilitetsrisk – risken för stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument påverkar placeringen negativt.

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutarisk – risken att en utländsk valuta till vilken ett innehav är relaterat (ex.vis fondandelar i en fond som placerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

Hävstångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

Likviditetsrisk – risken att Du inte kan sälja ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt pga att omsättningen och köpintresset i det finansiella instrumentet är låg.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument Du placerat i minskar i värde pga förändringar i marknadsräntan.

Aktier och aktierelaterade instrument

Aktier och aktiebolag
Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets aktie-

kapital. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen utdelning på aktierna. Aktier ger också rösträtt på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie aktierna tillhör kan rösträtten variera.

Det finns två slag av bolag, publika och privata. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

Aktiekursen
Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av bolagets framtidsutsikter.
En aktie upp- eller nedvärderas främst grundat på investerarnas analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra framtida vinster.

Den framtida utvecklingen i omvärlden av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella ränteläget spelar också en stor roll för prissättningen. Stiger marknadsräntorna ger räntebärande finansiella instrument, som samtidigt ges ut (nyemitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som regelbundet handlas liksom på redan utelöpande räntebärande instrument.
Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, liksom på utelöpande räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också andra till bolaget direkt knutna förhållanden, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m m kan starkt påverka bolagets framtida förmåga att skapa vinster såväl på kort som lång sikt.
Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i konkurs. Aktiekapitalet dvs. aktieägarnas insatta kapital är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större utländska reglerade marknader eller handelsplatser inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämningar (arbitrage) sker mellan marknadsplatserna.

Kursen på aktier i bolag som tillhör samma branschsektor påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare.
Är placerarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller också vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

Omsättningen, dvs hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs köparna är beredda att betala (köpkursen) och den kurs säljarna begär (säljkursen). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god likviditet och är därför lätt att köpa respektive att sälja.

Bolagen på de reglerade marknadernas listor (t.ex. Stockholmsbörsens Large cap och Nordiska listan samt NGMs NGM Equity) har normalt sett hög likviditet. Olika aktier kan under dagen eller under längre perioder uppvisa olika rörlighet i kurserna (volatilitet) dvs upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser till vilka aktierna har handlats (betalkurser), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp/säljkurser och vidare uppgift om handlad volym i kronor publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna, på text -TV och på olika internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och mediaföretag. Aktualiteten i dessa kursuppgifter kan variera beroende på sättet de publiceras på.

Olika aktieserier
Aktier finns i olika serier, vanligen A- och B-aktier vilket normalt har med rösträtten att göra. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en begränsad rösträtt, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i rösträtt beror bl.a. på att man vid ägarspridning vill värna om de ursprungliga grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en stakare rösträtt.

Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier
En akties kvotvärde är det belopp som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. Summan av alla aktier i ett bolag multiplicerat med kvotvärdet på varje aktie utgör bolagets aktiekapital. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen, dvs marknadspriset på aktien, har stigit kraftigt.

Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. split, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock efter en split sitt kapital kvar oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en sammanläggning av aktier (omvänd split) göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp
Marknadsintroduktion innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, dvs upptas till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform (MTF). Allmänheten erbjuds då att teckna (köpa) aktier i bolaget.
Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier. Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för privatisering.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att på vissa villkor sälja sina aktier. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära tvångsinlösen av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköps-erbjudandet. Dessa aktieägare är då tvungna att sälja sina aktier till uppköparen mot en ersättning som fastställs genom ett skiljedomsförfarande.

Emissioner
Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom nyemission. Oftast får de gamla ägarna teckningsrätter som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna.

Direkt efter det att teckningsrätterna – som normalt har ett visst marknadsvärde - avskilts från aktierna sjunker vanligen kursen på aktierna, samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas.

Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra s.k. riktad nyemission, vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. apportemission ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar.

Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker s.k. utspädning av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital

i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. fondemission. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har.
Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom Fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad.
Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital.

Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget skriver upp kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

Allmänt om aktierelaterade instrument
Nära knutna till aktier är, aktieindex-obligationer, depåbevis, konvertibler, aktie- och aktieindexoptioner, aktie- och aktieindexterminer, warranter samt hävstångscertifikat.

Indexobligationer/Aktieindex-obligationer
Indexobligationer/aktieindex-obligationer är obligationer där avkastningen istället för ränta är beroende t.ex. av ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli.

Risken med en placering i en aktieindex-obligation kan, förutom eventuellt erlagd överkurs, definieras som den alternativa ränteintäkten, dvs. den ränta investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet med en annan placering.

Alla strukturerade produkter innehåller en så kallad emittentrisk. Det är emittenten, det vill säga den bank eller det institut som ger ut produkten, som står för utfästelsen att återbetala det nominella beloppet plus eventuell avkastning. Det finns därför alltid en risk att banken eller institutet går i konkurs och inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden.

Det är emellertid ytterst ovanligt att etablerade banker går i konkurs. Indexobligationer kan ha olika benämningar som Aktieindex-obligationer, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer osv. beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning. När man talar om indexobligationer så benämns dessa oftast också som kapitalgaranterade eller kapitalskyddade produkter.

Med dessa begrepp avses att beskriva, som ovan nämnts, att oavsett om produkten ger avkastning eller ej så återbetalas det nominella beloppet, dvs vanligtvis detsamma som investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs, med reservation för emittentrisken.

Depåbevis
Depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier och ger ägaren samma rättigheter som ett innehav av själva aktien. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör ev. valutarisk beaktas.

Konvertibler
Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, dvs kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

Omvända konvertibler
Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieplacering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna placering ger en ränta, dvs en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller index utvecklas positivt återbetalas det placerade beloppet plus den fasta avkastningen.

Om de underliggande aktierna eller index däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det placerade beloppet kan få en eller fler aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

Aktieoptioner och aktieindexoptioner
Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje förvärvad option svarar en utfärdad option.

Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor.

Kursen på optioner följer normalt kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men med större kurssvängningar än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med aktieindexoptioner. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (kontantavräkning) utifrån utvecklingen av ett underliggande
index.

Aktieterminer och aktieindexterminer
En termin innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen).
Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

Warranter
Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade warranter. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier.

Hävstångscertifikat
Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart certifikat, är ofta en kombination av exempelvis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp.

Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är ett slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel.

Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras.
Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter.

Ränterelaterade instrument
Ett räntebärande finansiellt instrument är en fordringsrätt på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas normalt i form av ränta. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som givit ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, löptiden fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. Räntan (kupongen) betalas vanligen ut årsvis.

En annan form för räntebetalning är att sälja instrumentet med rabatt (diskonteringspapper). Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (nominella beloppet).
Bankcertifikat och statsskuldväxlar är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. nollkupongskonstruktion.

Ytterligare en annan form för räntebärande obligationer är statens premieobligationer där låneräntan lottas ut bland innehavarna av premieobligationer. Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast real ränta.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden på grund av att marknads-räntorna förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att återbetala lånet (kreditrisk).

Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är därvid typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Rent allmänt kan dock sägas att risken för förlust på räntebärande instrument kan anses som lägre än för aktier.

Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara att föredra vid ett kortsiktigt sparande.

Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte skall äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande placeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.
.
Kurserna fastställs varje dag såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år) t.ex. statsskuldväxlar som på instrument med längre löptider t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden.

Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv kommer att utvecklas på kort och lång sikt.

Riksbanken vidtar även s.k. penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inte inflationen stiger över ett visst fastställt mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligations-marknaden (t.ex. statsobligationer,statsskuldväxlar och bostads-obligationer) handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på utelöpande (redan utgivna) räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad utelöpande instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utelöpande instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stat och kommun anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stat och kommun kan ibland, vid emission av obligationer, ställa säkerhet i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. förlagsbevis.

En form av ränterelaterade instrument är säkerställda obligationer. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare skall få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

Derivatinstrument
Derivatinstrument såsom optioner, terminer m.fl. förekommer med olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan utnyttjas för att minska risken i en placering.

En särskild omständighet att beakta vid placering i derivatinstrument är att konstruktionen av derivatinstrument gör att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får genomslag i kursen eller priset på derivatinstrumentet. Detta prisgenomslag är ofta kraftigare i förhållande till insatsen (erlagd premie) än vad värdeförändringen är på den underliggande egendomen.

Prisgenomslaget kallas därför hävstångseffekt och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade.

Hävstångseffekten, dvs möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt.
Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentets och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning.

Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

Blankning
Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbundit sig att vid en senare tidpunkt till långivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten.

Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

Belåning
Finansiella instrument kan i många fall köpas för delvis lånat kapital. Eftersom såväl det egna som det lånade kapitalet påverkar avkastningen kan Du som kund genom lånefinansieringen få en större vinst om placeringen utvecklas positivt jämfört med en investering med enbart eget kapital.

Skulden som är kopplad till det lånade kapitalet påverkas inte av om kurserna på köpta instrument utvecklas positivt eller negativt, vilket är en fördel vid en positiv kursutveckling. Om kurserna på köpta instrument utvecklas negativt uppkommer en motsvarande nackdel eftersom skulden kvarstår till 100 procent, vilket innebär att kursfallet krona för krona förbrukar det egna kapitalet.

Vid ett kursfall kan därför det egna kapitalet helt eller delvis förbrukas samtidigt som skulden måste betalas helt eller delvis genom försäljningsintäkterna från de finansiella instrument som fallit i värde. Skulden måste betalas även om försäljningsintäkterna inte täcker hela skulden.

Fonder och fondandelar
En fond är en ”portfölj” av olika slags finansiella instrument, t.ex.aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag. Det finnsolika slags fonder med olika placerings-inriktning. Med placeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden placerar i.

Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av fonder.

För ytterligare information se
Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumentbankbyrån.se, och Fondbolagens Föreningens hemsida, www.fondbolagen.se.

Aktiefond
En aktiefond placerar allt eller huvudsakligen allt kapital som andels-ägarna inbetalat i aktier. Blandfonder med både aktier och räntebärande instrument förekommer också, liksom rena räntefonder där kapitalet placeras huvudsakligen i räntebärande instrument.

Det finns även till exempel indexfonder som inte förvaltas aktivt av någon förvaltare utan som istället placerar i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

En av idéerna med en aktiefond är att den placerar i flera olika aktier och andra aktierelaterade finansiella instrument, vilket gör att risken för andelsägaren minskar jämfört med risken för den aktieägare som placerar i endast en eller i ett fåtal aktier. Andelsägaren slipper vidare att välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

Principen för räntefonder är densamma som för aktiefonder – placering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av framtida räntetro.

Fond-i-fond
En fond-i-fond är en fond som placerar i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att placera i flera olika fonder. Man kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika placeringsinriktningar och risknivåer.

Hedgefond
En ytterligare typ av fond är hedgefond. Hedge betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då sådana fonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder. Det finns även hedgefonder med låg risk. Hedgefonder försöker ge en positiv avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaden går upp eller ner.

En hedgefond har mycket större frihet i sina placeringsmöjligheter än traditionella fonder. Placeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av t.ex. räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig oftare än traditionella fonder av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning (se avsnitt ovan) är också ett vanligt inslag.

Fonder kan också delas in i värdepappersfonder (även kallade UCITS-fonder) och specialfonder. Samlingsnamnet för dessa är investeringsfonder och båda typerna regleras av den svenska lagen om investeringsfonder.

Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller det s.k. UCITS-direktivets krav, främst vad gäller placeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES), får säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder.

Specialfonder (exempelvis s.k. hedge-fonder) är fonder som på något sätt avviker från reglerna i UCITS-direktivet, och det är därför särskilt viktigt för Dig som kund att ta reda på vilka placeringsregler som en specialfond Du avser att placera i kommer att iaktta. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag är skyldigt att självmant erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden.

Specialfonder får inte marknadsföras och säljas fritt utanför Sverige. För de fonder som placerar i utländska finansiella instrument tillkommer även en valutarisk,(se även avsnitt ”Valutarisk” ovan).

Andelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Andelarna kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som saluför andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget.

Det är dock viktigt att beakta att vissa fonderna kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är ”öppen” för köp och inlösen, varför det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden.

Information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också t.ex. på Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, ***www.konsumentbankbyran.se****, och på Swedsecs hemsida,* ***www.swedsec.se***